

Slikovnice Pike Vončine

Octenjak, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:434116>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-24**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

IVONA OCTENJAK
ZAVRŠNI RAD

SLIKOVNICE PIKE VONČINE

Zagreb, lipanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODJSEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivona Octenjak

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Slikovnice Pike Vončine

MENTOR: prof. dr. sc. Diana Zalar

Zagreb, lipanj 2020.

SADRŽAJ

Sažetak	4
Summary	5
1. UVOD	6
2. PIKA VONČINA.....	7
2.1. Slikovnice Pike Vončine	8
3. EMILIJA U ZEMLJI KOTAČA.....	10
3.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	12
4. EMILIJINA VRLO NEOBIČNA PUSTOLOVINA	12
4.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	14
5. 4 PRIČE IZ ZEČJE ZEMLJE	14
5.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	17
6. PUTOVANJE TETE HILDE.....	17
6.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	19
7. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.....	20
7.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	22
8. MAČKE.....	23
8.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	26
9. KROKODILI	27
9.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	29
10. HILDIN POVRATAK U KOKOŠINJAC	30
10.2. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu	32
11. MI MIŠEVI.....	32
11.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu.....	34
13. LITERATURA.....	36
Izjava o samostalnosti rada	37

Sažetak

Tema ovog rada su slikovnice Pike Vončine. Slikovnica je prva knjiga koju dijete prima u ruke te pomoću nje dijete uči povezivati sliku s riječima. Slikovnice Pike Vončine ručno su oslikane i napisane slikovnice u kojima su glavni likovi antropomorfizirane životinje u svakodnevnim aktivnostima s kojima se djeca i odrasli mogu poistovjetiti. Neke od tema kojima se slikovnice bave su važnost obitelji, prijateljstvo, dobrota i snovi.

U prvom dijelu navedene su neke opće informacije o autorici, dok su u drugom dijelu analizirane slikovnice. Analiza svake slikovnice vršila se po sljedećim smjernicama: kratak sadržaj, karakteristike teksta, karakteristike ilustracija, korelacija slike i teksta, humor, teme koje slikovnica problematizira, autoričin spisateljski jezik i stil te metodičke ideje o radu s djecom uz te slikovnice. Smjernica metodičke ideje o radu s djecom uz pročitane slikovnice zasebno je poglavlje u analizi svake slikovnice u kojem su navedene neke ideje o mogućem radu s djecom.

KLJUČNE RIJEČI: slikovnice Pike Vončine, opće informacije, analiza slikovnica, metodičke ideje

Summary

The main topic of this thesis is Pika Vončina's picture books. Picture books are first books which children hold in their hands. Pictures can help a child to learn how to connect pictures with words. Pika Vončina's picture books are hand painted and written picture books in which the main characters are anthropomorphised animals in everyday activities which children and adults can identify with. Some of the themes that picture books cover are: importance of the family, friendship, kindness and dreams.

In the first part some general facts are listed about the author, while in the second part the picture books are analyzed. Analysis of every picture book was carried out following some criterias: text characteristics, illustration characteristics, correlation between the text and the picture, humor, topics that picture book covers, the author's writing and language style and methodical ideas about working with children with mentioned picture books. Methodical ideas about working with children with these picture books are separate chapters and they present ideas about possible work with children.

KEY WORDS: Pika Vončina's picture books, general facts, analysis of the picture books, methodical ideas

1. UVOD

Slikovnica je prva knjiga koju dijete dobije, koja je prožeta slikama i ilustracijama koje zasebno pričaju priču koja je djetetu razumljiva i bez teksta. Slikovnice su sastavni dio djetinjstva, poveznica stvarnosti i mašte, svijet u kojem se djeca smiju izgubiti. Važne su jer djeca uz slikovnice uče povezivati slike s riječima te tako polako ulaze u predčitalačko razdoblje.

Odgovornost imaju važnu ulogu u prepoznavanju dobre i kvalitetne slikovnice koju će prikazati i obraditi s djecom. Važno je da odgojitelji poznaju karakteristike kvalitetne slikovnice koja svojim sadržajem, ilustracijama i pomno promišljenim tekstom doprinosi dječjem razvoju. Današnje police knjižnica pretrpane su raznim slikovnicama koji su upitne kvalitete i sadržaja. Slikovnica svojim sadržajem mora odgovarati određenoj dobi djeteta jer sama slikovnica utječe na djetetov cjelokupni razvoj (emocionalni, kognitivni, moralni i socijalni).

U prvom dijelu rada govorit će se o spisateljici Piki Vončini, njezinom školovanju, osvojenim nagradama, djelima koja je napisala i ilustrirala.

U drugom dijelu rada bit će analizirane autorske slikovnice Pike Vončine: „Emilija u zemlji kotača“, „Emilijina vrlo neobična pustolovina“, „4 priče iz zečje zemlje“, „Putovanje tete Hilde“, „4 godišnja doba“, „Mačke“, „Krokodili“, „Hildin povratak u kokošinjac“ i „Mi miševi“. Slikovnice će biti analizirane prema osam kriterija: kratkom sadržaju, karakteristikama teksta, karakteristikama ilustracija, korelaciji teksta i slike, humoru, temi koju slikovnica problematizira, autentičnom spisateljskom jeziku i stilu te prema metodičkim idejama o radu s djecom uz pročitane slikovnice. Metodičke ideje o radu s djecom zasebno je potpoglavlje svake analizirane slikovnice u kojem su opisane neke od ideja za rad s djecom uz pročitane slikovnice.

2. PIKA VONČINA

Ljubinka Pika Vončina rođena je 1961. godine u Zagrebu. Završila je Školu primijenjene umjetnosti, smjer slikarstvo te je diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti. Od završetka studija oslikala je šezdesetak knjiga za djecu za razne nakladnike (Školska knjiga, Znanje, Algoritam, Mozaik knjiga, Alfa, Naklada Ljevak, ABC naklada, Profil, Novi Liber, Autorska kuća, Naša djeca, Golden Marketing, Leykam International, Matica hrvatska Dubrovnik, Kašmir Promet, Mala Zvona...), a isto tako ilustrira školske udžbenike i objavljuje ilustracije u časopisima za djecu. Većinom radi tehnikama akvarela i tempere na papiru, bez prisutnosti digitalne tehnologije. „Čak i tekst u svojim slikovnicama pišem rukom. Cijelu svoju stranicu komponiram upravo uključujući i tekst koji je tako organski dio cjeline i nije slučajno bačen bilo gdje na stranicu. Slika i slova su kod mene ravnopravni sudionici kompozicije na jednoj stranici.”¹ Sa svojim radom sudjelovala je na Biennalu ilustracija u Bratislavi 1995., 1997., 1999. i 2003. godine, u selekciji BIB-a u Japanu 1998. i 2000. godine, te na izložbi Docet u Bologni 2003. Suradivala je s kazalištem Mala scena (plakati, programske knjižice, oslikavanje scenografije), festivalom Mliječni zub (plakat, programska knjižica), Hrvatskim dječjim festivalom (plakat), manifestacijom proslave Međunarodnog dana muzeja (plakat, programska knjižica), muzejom „Staro Selo“ Kumrovec (edukativne publikacije), Zagrebačkim kazalištem lutaka 2005. (scena lutaka, plakat za predstavu „Pismo iz Zelengrada“) i Gradskim kazalištem lutaka Rijeka 2017. (tekst i ilustracije za predstavu 4 godišnja doba). Povremeno vodi likovne radionice za djecu.

Dobila je sljedeće nagrade: Rektorovu nagradu 1983., nagradu Grigor Vitez 1999. za ilustracije u knjizi I.B. Mažuranić „Čudesne zgode šegrta Hlapića“, nagradu Grigor Vitez 2004. za ilustracije u knjizi S. Lovrenčić „Mjesečeva splav“, nagradu Ovca u kutiji 2010. za autorsku slikovnicu „Emilija u Zemlji kotača“, nagradu Kiklop 2013. za autorsku slikovnicu „Emilijina vrlo neobična pustolovina“, bila je na časnoj listi IBBY-a 2000. god. za ilustracije u knjizi I.B. Mažuranić „Čudesne zgode Šegrta Hlapića“. Naslovi su joj uvršteni u Međunarodni katalog odabranih naslova dječje literature „White Ravens“, „Bajka o Sigismundi i Krumpiru“ (S. Lovrenčić, 2005.),

¹ Gradska knjižnica Rijeka. Razgovori: Pika Vončina. URL: <https://gkr.hr/Magazin/Razgovori/Pika-VoncinaZa-mene-su-Cetiri-godisnja-doba-u-formi-kamisibaj-teatra-nov-i-vrlo-uzbudljiv-trenutak> (29/5/2020)

„Alemperkina kazivanja“ (J. Horvat, 2006.), a posebne pohvale primila je za ilustracije u slikovnici S. Lovrenčić „Mjesec u prosincu“ i autorsku slikovnicu „Emilijina vrlo neobična pustolovina“ 2013. Autorske slikovnice „Emilijina vrlo neobična pustolovina“ 2013. i „4 godišnja doba“ 2016. bile su odabrane u izboru za najbolje oblikovane hrvatske knjige (natječaj NSK). Dobila je pohvale finalista nagrade Ovca u kutiji 2014., 2015. i 2018. za autorske slikovnice „Putovanje tete Hilde“, „Mačke“ i „Hildin povratak u kokošinjac“ te pohvale nagrade Grigor Vitez 2017. god. za autorske slikovnice „Mačke“ i „4 godišnja doba“.

Slikovnice koje je ilustrirala brojne su: „Pismo iz Zelengrada“ (ABC naklada 1. izdanje, Nevenka Vidak), „Mjesečeva splav“ (Školska knjiga 2004., Sanja Lovrenčić), „Mjesec u prosincu“ (Autorska kuća 2008., Sanja Lovrenčić), „Mačak u čizmama“ (Mozaik knjiga 2002., Charles Perrault), „Zlatna guska“ (Mozaik knjiga 2006., Jakob i Wilhelm Grimm), „Bajka o Sigismundi i Krumpiru“ (Autorska kuća 2004., Sanja Lovrenčić).

Autorske slikovnice Pike Vončine su: „Emilija u zemlji kotača“ (Leykman International 2009.), „Emilijina vrlo neobična pustolovina“ (Mala zvona 2012.), „4 priče iz zečje zemlje“ (Mala zvona 2014.), „Putovanje tete Hilde“ (Mala zvona 2015.), „4 godišnja doba“ (Mozaik knjiga 2016.), „Mačke“ (Mala zvona 2016.), „Krokodili“ (Mala zvona 2017.), „Hildin povratak u kokošinjac“ (Mala zvona 2018.), „Mi miševi“ (Mala zvona 2019.).

2.1. Slikovnice Pike Vončine

Slikovnice Pike Vončine žanrovski pripadaju dječje - književnoj animalistici. U njezinim slikovnicama likovi su određene životinje poput mačke, miša, ovce i sl., likovi su antropomorfizirani². Antropomorfizirane životinje iz slikovnica Pike Vončine nose odijela i haljine, obuću, imaju kosu, hodaju na dvije noge, imaju prste. Ponašaju se poput ljudi, imaju ljudske karakteristike i izražavaju osjećaje poput ljutnje, sreće i tuge. Razgovaraju i misle. Antropomorfizirane životinje imaju i zanimanja poput frizera, kuhara i krojača, te jedu ljudsku hranu kao što su palačinke, kolači, juhe

² davanje je ljudskih osobina stvarima, pojavama, biljkama i životinjama, a koje oni sami ne posjeduju.

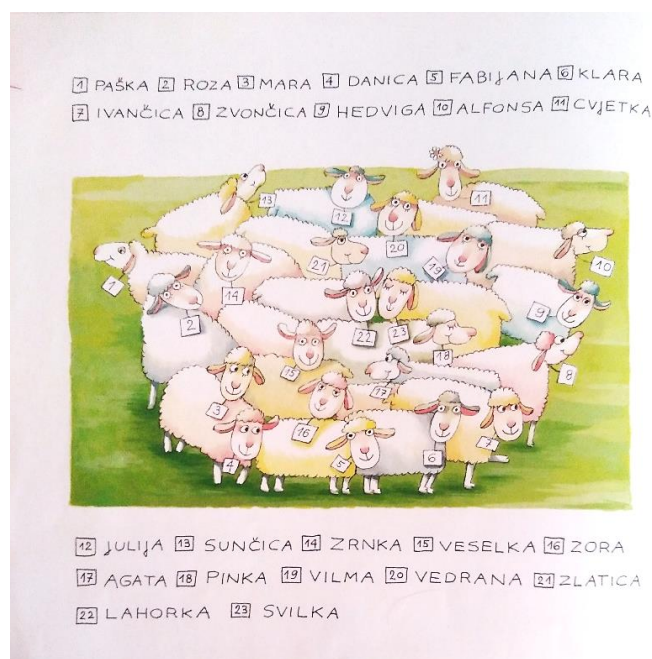
i sl. Mladunčad se često ponaša poput ljudske djece, pa tako u slikovnicama o ovčici Emiliji ona ima igračke, zaigrana je i nepromišljena. Čitanjem slikovnica odrasli mogu prepoznati razne situacije iz svakodnevnog života kao što su dječje negodovanje, zaigranost i maštu u svemu što rade. Sve slikovnice pisane su velikim tiskanim slovima.

U sljedećim poglavljima bit će analizirane određene slikovnice navedene autorice. Slikovnice koje će biti analizirane su: „Emilija u zemlji kotača“ (2009.), „Emilijina vrlo neobična pustolovina“ (2012.), „4 priče iz zečje zemlje“ (2014.), „Putovanje tete Hilde“ (2015.), „Četiri godišnja doba“ (2016.), „Mačke“ (2016.), „Krokodili“ (2017.) i „Mi miševi“ (2019.).

Navedene slikovnice bit će analizirane po sljedećim kriterijima i smjericama: kratak sadržaj slikovnice, zapažanja o tekstu, zapažanja o ilustracijama, korelacija između slike i teksta, humoristični elementi, teme koje slikovnica problematizira, autoričin spisateljski jezik i stil te metodičke ideje o radu s djecom uz ove slikovnice.

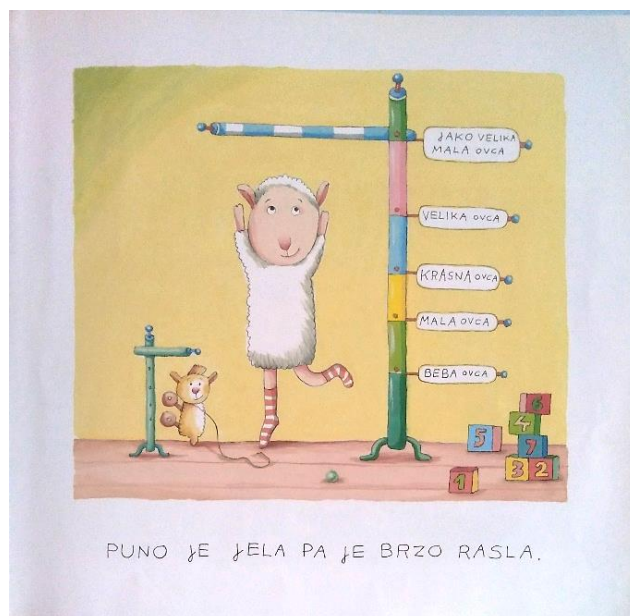
3. EMILIJA U ZEMLJI KOTAČA

Slikovnica „Emilija u zemlji kotača“ objavljena je 2009. godine. U slikovnici glavna junakinja je ovčica Emilija koja jednog dana za vrijeme šetnje s obitelji odlučuje napustiti stado te se odvojiti. Odlazi se na livadu igrati sa svojom igračkom Mili te joj se u igri slomi kotač. Tada upoznaje pticu Sveznalicu koja ju vodi u zemlju kotača kako bi pronašla kotač za igračku Mili. Na kraju njihova putovanja Emilija pronalazi savršen kotač za svoju igračku i oprašta se od svoje nove prijateljice ptice Sveznalice i pustolovina završava. Tekst ove slikovnice pisan je velikim tiskanim slovima te je na skoro svakoj stranici slikovnice barem jedna rečenica teksta. Ilustracije prate tekst te ga nadopunjuju. Ilustracije na zanimljiv način prikazuju junakinju ove slikovnice, njezine svakodnevne aktivnosti te pustolovinu. Zemlja kotača prikazana je na zanimljiv način, a stanovnici te zemlje su životinje ilustrirane s kotačima na malo drukčiji način, kao da su neka vrsta vozila. Tekst i ilustracije međusobno se prate i nadopunjuju, stranice na kojima prevladava tekst imaju jednostavne ilustracije, dok je na stranicama na kojima su ilustracije pune boja tekst minimaliziran i postavljen na dno ili vrh stranice. Od samog početka slikovnice mogu se primijetiti humoristični elementi. Na prvoj stranici slikovnice (Slika 1.) nabrojena su Emilijina braća i sestre te svaka ovca na ilustraciji ima dodijeljen broj koji označava redosljed rođenja od najstarijeg (prvog broja) do najmlađeg (zadnjeg broja).

Slika 1. Primjer humorističnog elementa iz slikovnice „Emilija u zemlji kotača“

Nadalje, humoristični elementi mogu se primijetiti i na četvrtoj stranici na kojoj autorica prikazuje Emilijin rast (Slika 2.).

Slika 2. Primjer humorističnoga elementa iz slikovnice „Emilija u zemlji kotača“

Autorica ne rabi humor samo u tekstu, već ga na svoj osebujan način prikazuje i slikama kao što se može primijetiti na slici 1 i slici 2.

Dvije su teme problematizirane. Prva tema koja se problematizira na početku je dječja tvrdoglavost, tj. kada dijete nauči govoriti „ne“. Autorica nam na slikovit način prikazuje narav svakog malog djeteta koje je tek naučilo reći „ne“. Odraslim čitateljima autorica time govori da je u redu da je njihovo dijete ponekad tvrdoglavo i govori „ne“ jer sva djeca prolaze tu fazu.

Druga tema problematizirana u slikovnici je dječja snalažljivost. U priči se Emilijina igračka potrga te Emilija odlazi u potragu za zamjenskim kotačem koji će savršeno pristajati njezinoj igrački Mili. U tim prizorima vidimo Emilijinu snalažljivost koju možemo pridodati svakom djetetu. Dječja je mašta neiscrpan izvor ideja posebice kada se djeca nađu u nekom problemu koji treba riješiti. U stvarnoj situaciji dijete bi moglo pronaći rješenje u lego kockicama ili običnom kamenčiću. Sve što odgovara trenutnoj situaciji u kojoj se nalaze može biti rješenje problema.

3.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

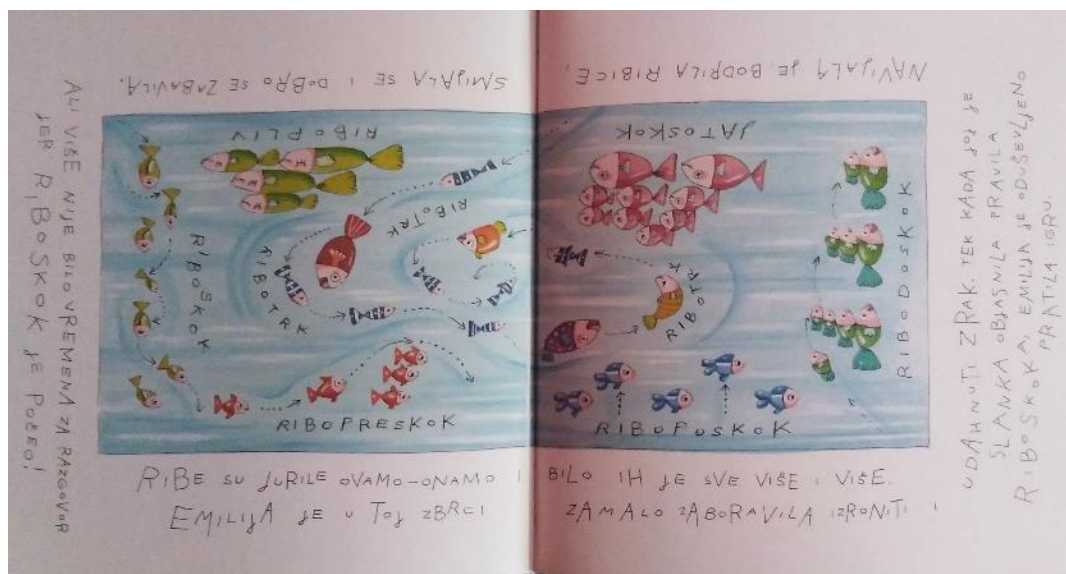
Nakon čitanja slikovnice „Emilija u zemlji kotača“, otvaraju nam se brojne mogućnosti i ideje za rad s djecom.

Prvo bismo mogli izraditi vlastitu zemlju kotača. Vlastitu zemlju kotača izradili bismo na kartonskoj podlozi (1,5 metar x 1,5 metar) s raznim kamenčićima koje bismo prikupili vani u šetnji i oprali, potom bismo trebali kartonske tuljke, kolaž papir, karton i sl. materijale. Svako dijete imalo bi priliku osmisliti svoje stvorenje koje bi stavili u zemlju kotača. Kada bi proces izrade stvorenja od navedenih materijala bio gotov, izrađivala bi se pozadina u kojoj bi živjeli. Na kraju bi djeca mogla napisati pismo Emiliji u kojem bi ju pozvali da posjeti njihovu vlastitu zemlju kotača.

Nakon čitanja ove slikovnice s djecom bismo mogli i popravljati potrgane igračke. Djeca bi mogla potražiti način na koji će potrgane igračke popraviti. Primjerice, u prostoriji dječjeg dnevnog boravka nalazi se potrgana kućica za lutke, djeca imaju zadatak da tu kućicu pokušaju popraviti s bilo kojim materijalima koje mogu pronaći u prostoriji dnevnog boravka.

4. EMILIJINA VRLO NEOBIČNA PUSTOLOVINA

Slikovnica „Emilija u zemlji kotača“ objavljena je 2012. godine. U drugoj slikovnici o ovčici Emiliji glavna junakinja odlazi na nezaboravnu pustolovinu ispunjenu maštom. U svojoj vrlo neobičnoj pustolovini upoznala je vrlo zanimljive likove poput Vjetromira Kiša, Latice Korijenčić i Kapeka Vodomila. Uspjela je čak prisustvovati „Riboskoku“ koji se ne propušta. Na kraju pustolovine upoznala je Zvezdana koji se brine za malene zvijezde bez putanje, uskoro se počelo daniti i Emilija se morala vratiti kući. Slikovnica je napisana velikim tiskanim slovima koja su ručno pisana. Neka slova su mala, neka velika, a neka slova ispadaju iz reda. Autorica je u tekst ubacila razne igre riječima koje slikovnicu čine još zanimljivijom. Tako na početku slikovnice upoznajemo Vjetromira Kiša koji je vedar i zaigran lik s kojim se autorica poigrala ne samo u osmišljavanju imena, već i u tekstu: „Bio je zaigran i Vjetropirast.“ (str. 5) Nadalje, na stranicama na kojima je prikazan „riboskok“ tekst je pisan u smjeru kazaljke na satu tako da prati ilustraciju što je i prikazano na slici 3.

Slika 3. Prikaz tekstualnih elemenata iz slikovnice „Emilijina vrlo neobična pustolovina“

Ilustracije su zanimljive i pune različitih elemenata. Na početku priče, kada se predstavlja lik Vjetromira Kiša, ilustracije dočaravaju njegovo kretanje jer je okružen raznim pticama i avionima, iz kose mu leti lišće i iz toga možemo zaključiti da i on sam leti. Dio priče koji opisuje lik Latice Korijencić prikazuje razne insekte i lišće koje je veće od nje same što nam govori da je ona prizemni lik koji se brine za insekte i prirodu na tlu. Zatim upoznajemo Kapeka Vodomila i Kapljicu Slanku koji su vodeni likovi prikazani plavom bojom iz kojih kapaju kapljice vode. Na kraju upoznajemo lik Zvezdana koji je prikazan kao nebesko biće koje se na nebu brine za zvijezde. Iz navedenog možemo zaključiti da se tekst i ilustracije međusobno nadopunjuju i nadovezuju. Imena likova podudaraju se s ilustracijama, dok ilustracije nadopunjuju ono što tekst izostavlja. Nakon čitanja ove slikovnice možemo zaključiti da nam je autorica opisala četiri elementa: zrak, zemlja, voda i svemir.

I u ovoj su slikovnici prisutni elementi humora, kao što je lišće i predmeti koji su zapeli u Vjetromirovoj kosi. Primjer je i ilustracija koja prikazuje mokru Emiliju nakon što ju je Kapek zagrlio ili riboskok. Humor koji je prikazan u ilustracijama popraćen je i tekstom: „Emilija je u toj zbroci zamalo zaboravila izroniti i udahnuti zrak“ (str. 18).

Slikovnica problematizira dječje snove. Naime, sve pustolovine koje je Emilija doživjela u ovoj slikovnici plod su njezinih snova. Slikovnica nam dočarava dječje snove i njihovu maštu na posve nov način. Djeca imaju puno pitanja na koja često

odrasli ne mogu odgovoriti. U želji da sami pronađu odgovore, djeca često imaju razne zanimljive snove u kojima sanjaju moguće i nemoguće. Prema tome su dječji snovi često ideje koje njihovi roditelji ostvaruju, pa čak i pomoću slikovnica. Autorica je ovom slikovnicom prikazala svoj stil ilustriranja na nešto drukčiji način. Iako su likovi njezinih slikovnica u većini slučajeva antropomorfizirane životinje, u ovoj slikovnici neki likovi imaju čak i ljudski oblik, pa tako Vjetromir Kiš i ostali likovi koje Emilija sreće u svojem snu imaju ljudski oblik dok je Emilija i dalje ovčica.

4.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

Nakon čitanja slikovnice o Emilijinoj vrlo neobičnoj pustolovini, jedna od prigodnih igara bila bi utrka zvijezda. Za utрку zvijezda treba nam aluminijska folija od koje ćemo izraditi trkaću stazu, voda, trajni marker i slamke. Na stazi od aluminijske folije dvoje djece bi se natjecalo tako da bi prvo nacrtali svoju zvijezdu trajnim markerom, zatim bi ulili malo vode da se trajni marker odvoji od aluminijske folije, a potom bi djeca slamkama puhala u svoje zvijezde da ih pomaknu do cilja. Djeca koja pobijede u svojem paru natječu se protiv pobjednika iz drugog para sve dok se ne dobije jedan pobjednik s najbržom zvijezdom. Cilj ove igre je da djeca nauče da je u redu ponekad izgubiti te da osjete natjecateljski duh igre i da se zabave na malo drukčiji način.

Druga aktivnost koju bi djeca u vrtiću mogla isprobati je riboskok. Djeca bi od kolaž papira izradila ribice na koje bi odgojiteljice kasnije stavile magnete. Nakon izrade ribica, svako bi dijete izradilo štap za pecanje od drvenih štapića, vune i magneta. Na kraju bi djeca imala priliku natjecati se čija će ribica uloviti magnet iz veće udaljenosti.

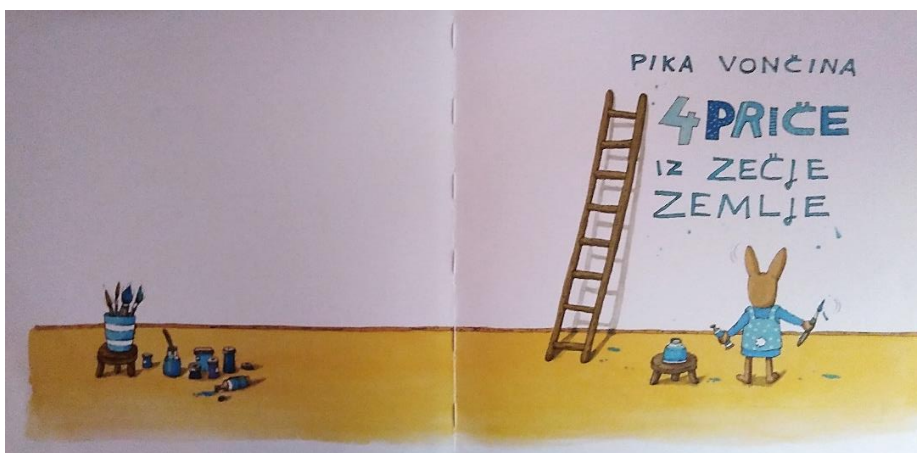
5. 4 PRIČE IZ ZEČJE ZEMLJE

Slikovnica „4 priče iz zečje zemlje“ objavljena je 2014. godine. Glavni likovi ove slikovnice su zečevi iz zečje obitelji. Slikovnica prikazuje četiri priče koje počinju jednim godišnjim dobom. Prva priča je u zimi i mama zečica rješava misterij nestale zimske odjeće za koju se na kraju ispostavi da su ju njezini sinovi uzeli za svoja tri snjegovića. Druga priča odvija se u proljeće i glavni je junak zec Euzebije koji ne voli hladno vrijeme. Kada je hladno, Euzebije piše priče koje uveseljavaju obitelj. Treća priča govori o ljetu. Zec Hugo je za rođendan od bake dobio trubu te neprestano svira, no ne baš najbolje. Jednog ljetnog dana u gradu sretno Ota i Egona te se njih trojica zamijene za instrumente. Nakon što su se zamijenili, sva su trojica vježbali zajedno i

postali su odlični svirači. Četvrta priča odvija se u jesen. Tata zec Ferdi priča Hugi i Euzebiju priču o slonovima za laku noć. Na kraju priče sva trojica sanjala su Afriku.

Tekst je pisan velikim tiskanim slovima. Slova su pisana rukom. Autorica se poigrala imenima pojedinih likova te im je dala imena po njihovim karakteristikama, npr. : zec Euzebije Zimogrozni ne voli hladnoću, ujak Vedri se voli smijati i uvijek je vedar, sestrična Plavetna voli plavu boju, a teta Bobislava priprema najbolji džem. Prije svake priče navedeno je jedno godišnje doba koje je istaknuto na način da je napisano većim fontom slova od ostatka teksta. Isto tako, u zadnjoj priči o slonovima svako prvo slovo priče na stranici podebljano je i obojeno sivom bojom kako bi se naglasilo da je to zasebna priča od ostatka slikovnice jer ju priča tata zec. Teksta u odnosu na slike ima nešto više.

Ilustracije u slikovnici „4 priče iz zečje zemlje“ prikazuju radnje zečje obitelji. Likovi su ilustrirani kao zečevi. Pojedine ilustracije prikazane su u kvadratnim poljima dok su pojedine ilustracije samo likovi u određenoj radnji na bijeloj stranici. Zanimljivo je da je lik zečice Plavetne prikazan na prvoj stranici slikovnice. Ilustracija prikazuje kako Zečica Plavetna boji naslov u plavu boju te još nekoliko puta u slikovnici slika plavom bojom ili drži plavi kist, ilustracija je prikazana na Slici 4. Naime, lik zečice Plavetne ne spominje se ni u jednoj priči, već je sporedni lik koji se može primijetiti na ilustracijama u određenim radnjama. Priča za laku noć o slonovima posebno je istaknuta izgledom slonova i okvirom oko ilustracija i teksta. Svi likovi, zečevi, antropomorfizirani su, tj. nose odjeću i ponašaju se kao ljudi dok su u priči o slonovima slonovi ilustrirani kao pravi slonovi, jedina što govore i misle.

Slika 4. Prikaz slikovnog elementa iz slikovnice „4 priče iz zečje zemlje“

U korelaciji teksta i slike postoje neka odstupanja. Odstupanja se vide na samom početku kada se vidi zečica Plavetna, ona se pojavljuje još nekoliko puta u slikovnici, no tekстом nije spomenuta ni u jednoj radnji u slikovnici. Nadalje, u slikovnici slike prate tekst te se međusobno nadopunjuju i to se može primijetiti na nekim uočljivim prizorima:

- U prvoj zimskoj priči o nestanku zimske odjeće, izgubljenu odjeću vidimo na kraju priče na snjegovićima.
- U proljetnoj priči o zecu Euzebiju koji ne voli hladno vrijeme, prikazana je njegova slojevita odjeća i poneki likovi iz njegovih priča.
- U ljetnoj priči o zecu Hugi na ilustracijama je zorno prikazano njegovo loše sviranje trube na način da neravne crte izlaze iz instrumenta.
- U zadnjoj priči o slonovima vidimo put koji je mali slon trebao prijeći da bi pronašao svoju obitelj.

Sve četiri navedene priče imaju elemente humore koji je prikazan na razne načine. Vidljiv je i u tekstu i u ilustracijama.

Neki od primjera humora u tekstu su sljedeći: „Kada bi priča bila smiješna, ujak Vedri toliko bi se smijao da bi počeo poskakivati, a sa zida bi svaki put pala jedna slika“ (str.17), „Obitelj nije sretna jer zvukovi nisu skladni, ali daleko su Havaji pa misle da ukulele baš tako zvuče“ (str.21).

Tema koju ova slikovnica problematizira je važnost obitelji i prijatelja. Naime, sve četiri priče govore o istim likovima iz iste obitelji koji se međusobno podržavaju i pomažu si. Međusobno podržavanje može se vidjeti u priči o zecu Euzebiju koji piše priče te tako uveseljava obitelj, o brižnom ocu koji svake večeri svojoj djeci priča priče za laku noć i o obitelji koja podržava zeca Hugu u sviranju instrumenta iako nije baš najbolji iz početka. U tim trenucima djeca mogu vidjeti koliko je obitelj važna i koliko treba cijeniti obitelj i prijatelje.

Autorica Pika Vončina slikovnicu „4 priče iz zečje zemlje“ pisala je velikim tiskanim slovima te su likovi antropomorfizirane životinje, tj. zečevi. U ovoj slikovnici vidimo nekoliko drukčijih elemenata u ilustracijama, slonovi o kojima je zasebna priča prikazani su kao pravi slonovi te nisu antropomorfizirani kao zečevi.

5.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

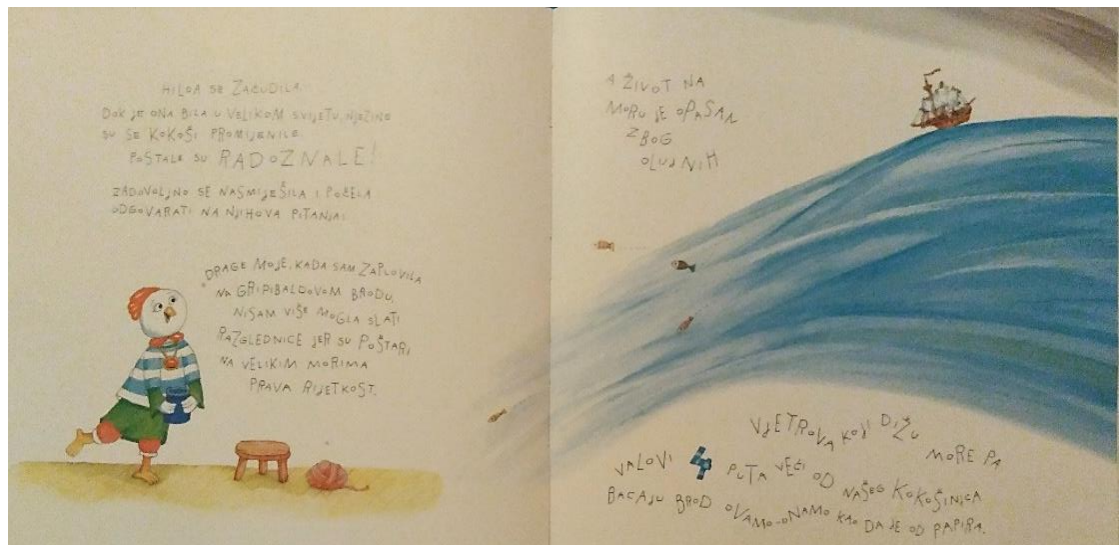
Nakon čitanja slikovnice „4 priče iz zečje zemlje“ s djecom se mogu obrađivati godišnja doba budući da svaka priča počinje i odvija se u određeno godišnje doba. Za početak, djeca bi mogla za svako godišnje doba odabrati određenu boju hamer papira na kojem bi prikazala karakteristike toga doba. Za proljeće bi, primjerice, crtali proljetnice, ptice koje se vraćaju iz toplijih krajeva i sl., za ljeto bi crtali sunce, more, sladoled i slične elemente kojih se prisjete, a na sličan način bi prikazali i preostala dva godišnja doba. Nakon određivanja karakteristika pojedinog godišnjeg doba, djeca bi u slikovnici tražila elemente istih godišnjih doba. Na kraju aktivnosti svako bi dijete na papiru podijeljenom na četiri dijela crtalo zeca u svakom godišnjem dobu.

Još neke od aktivnosti kojima bi se mogla proširiti aktivnost o godišnjim dobima su: učenje o proljetnicama i pticama koje se vraćaju iz toplijih krajeva, što nam sve treba za odlazak u šetnju za vrijeme ljetnih vrućina i kada se ne smije izlaziti van, ptice selice i ptice stanarice, jesenje boje lišća, zašto lišće pada sa grana, zimski san životinja, kako nastaje snijeg, što se sve može raditi na snijegu.

6. PUTOVANJE TETE HILDE

Slikovnica „Putovanje tete Hilde“ objavljena je 2015. godine. Glavna je junakinja kokoš Hilda koja se najviše od svega želi okupati u rijeci Limpopo te jednog dana krene na put oko svijeta ne bi li pronašla rijeku Limpopo. Nećakinjama i kokošinju redovito šalje razglednice sa mjesta na kojima je bila.

Tekst je pisan velikim tiskanim slovima (Slika 5). U nekim dijelovima teksta možemo vidjeti igru riječima: „Pa petkom piše pisma plavom pisaljkom i pušta ih u plavi potok“ (str.18). U nekim se dijelovima slikovnice mogu pronaći drukčiji oblici pisanih slova kojima se autorica inače ne služi u stvaranju slikovnica.

Slika 5. Prikaz tekstualnih elemenata iz slikovnice „Putovanje tete Hilde“

Ilustracije prikazuju putovanje tete Hilde do rijeke Limpopo. Na početku vidimo ilustracije Hildinih nećakinja, kokoši, no nakon što je otišla na putovanje vidimo samo Hildine razglednice. Razglednice prikazuju likove koje je srela na putovanju. Na početku slikovnice ilustracije su jednostavne, likovi su naslikani na bijeloj pozadini, no razglednice su u cijelosti ilustrirane. Na razglednicama ne vidimo samo likove koje je Hilda srela već i njihovo okruženje u kojem se nalaze. Na jednoj od razglednica može se vidjeti i ovčica Emilija u zemlji kotača. Iako je glavna junakinja kokoš, kao i njezine nećakinje, likovi koje glavna junakinja Hilda sreće na putovanju nisu samo kokoši, već i razne druge životinje i insekti.

U ovoj slikovnici korelacija slike i teksta nešto je drukčija nego u odnosu na ostale slikovnice. Slike prikazuju putovanje tete Hilde do rijeke Limpopo koju do kraja slikovnice ne pronalazi, a tekst je zapravo tekst koji teta Hilda šalje svojim nećakinjama. Iz tog razloga može se reći da čitatelj zapravo dobiva prave razglednice koje šalje teta Hilda.

Humor možemo primijetiti u raznim događajima koje je Hilda doživjela na svojem putovanju. Jedan od primjera je kada je vidjela leteća glazbala, srela puža koji sve zna i svakoga poznaje, brdo koje šeta i sl.

Tema koju ova slikovnica problematizira je ostvarivanje snova. Naime, teta Hilda najviše od svega želi zaplaviti u rijeci Limpopo i jednoga dana kreće na put da tu želju ostvari. Iako do kraja slikovnice ne saznajemo pronalazi li Hilda rijeku Limpopo, nije

važan cilj, već samo putovanje i uspomene koje je stekla. Iz slikovnice djeca mogu zaključiti da ništa nije uzaludno na putu ka cilju, makar on bio dug. Jednako tako mogu zaključiti da je važno truditi se i ne odustajati od svojih snova iako oni ponekad djeluju nedostižnima.

Pika Vončina slikovnicu je napisala velikim tiskanim slovima koja su pisana rukom, a likovi u ovoj slikovnici su životinje.

6.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

S obzirom na to da je Hilda slala razglednice nakon svake pustolovine koju je doživjela na putu do rijeke Limpopo, s djecom se može raditi na tome da i oni sami izrade razglednice nakon neke aktivnosti ili događaja. Tako mogu opisati događaje toga dana ili neku uspomenu koje se rado prisjećaju poput rođendana ili posjeta zoološkom vrtu.

Jedan je od prijedloga i izrada mape svih Hildinih pustolovina koje bi uključivalo učenje i označavanje strana svijeta. Na karti bi djeca označila sva polja na kojima je Hilda bila i pratili bi njezino putovanje. Nakon što bi ustanovili u kojoj je zemlji Hilda bila, naučili bi ponešto zanimljivo o toj zemlji.

7. ČETIRI GODIŠNJA DOBA

Slikovnica je objavljena 2016. godine. U slikovnici „Četiri godišnja doba“ ispričane su četiri priče. Prva je priča o gusjenici Eriku koji postaje leptir, zatim slijedi priča o neukrotivoj grivi lava Mirislava koji prolazi kroz razne pustolovine ne bi li pronašao frizera, treća priča je o slonu Gašparu i njegovom šalu koji je utopio cijelu obitelj ježa Slavena i susjede te na kraju slijedi priča o pingvinu Frederiku koji je za rođendan zaželio dotaknuti i okusiti zvijezde.

Autorica je tekst ove slikovnice napisala velikim tiskanim slovima. Tekst izgleda kao da je pisan u stihovima. U dijelovima u kojima likovi viču, tekst je napisan nešto većim slovima koja su vijugava u odnosu na ostatak teksta. Naslov svake nove priče istaknut je na način da je svako slovo obojano drugom bojom. Naslov je puno većeg fonta od ostatka teksta. Slova prve priče su u raznim nijansama zelene boje jer se radi o gusjenici Eriku, slova druge priče su u raznim nijansama narančaste i crvene boje jer se radi o grivi lava Mirislava, treća priča napisana je šarenim slovima jer slon Gašpar plete šareni šal, dok su slova zadnje priče plava jer se radi o pingvinu Frederiku koji je na Antarktici.

Ilustracije se u ovoj slikovnici nalaze pored teksta, tj. odvojeno (Slika 6). Za razliku od slikovnica o Emiliji, u ovoj su slikovnici likovi ilustrirani na bijeloj pozadini, tek pojedine su ilustracije potpuno obojene. Na taj način čitatelj ima priliku sam zamisliti okruženje u kojem se lik nalazi.

Slika 6. Prikaz ilustracija iz slikovnice Četiri godišnja doba, Pika Vončina

U ovoj se slikovnici tekst nalazi pored ilustracije. Ilustracije nam prikazuju likove iz teksta u svakodnevnim aktivnostima. Pa tako u dijelu u kojem se govori o grivi lava Mirislava i njegovim svakodnevnim mukama, ilustracije prikazuju tu njegovu muku na čitatelju humorističan način. U dijelu u kojem se govori o šalu slona Gašpara, ilustriran je dugačak šal koji je pomogao utopiti obitelj ježa Slavena i njegove susjede. Možemo zaključiti da su ilustracije i tekst međusobno povezane i dobro osmišljene od strane autorice tako da se međusobno nadopunjuju i upotpunjuju.

Humorističnih elemenata ovoj slikovnici ne manjka. Iako su ilustracije jednostavnije u odnosu na druge slikovnice Pike Vončine, jednako tako su i humorističnije. Na humorističan način prikazan je lav Mirislav i njegovi načini slaganja frizura od grive, ilustracija zeca kojem riba ide iz džepa i tri ribe su mu na ušima te ilustracija mačke koja je zapela na drvetu iako znamo da su mačke dobri penjači. To su samo neki od primjera humorističnih ilustracija. Humora ne nedostaje ni u tekstu: „Jednom je Frederik izbušio rupu u ledu i pokušao zvijezdu upecati – ali ništa“ (str. 28). „Griva se prošli mjesec spustila do poda. Počela se vući za njim i to je postalo neugodno. Zašto? Pa skupljala je grančice, pijesak, blato... Mnogim je sitnim životinjama postala dom“ (str. 7).

Ova slikovnica problematizira temu prijateljstva i želja. U prvoj priči, nakon što je gusjenica Erik postao leptir, on odlučuje posjetiti svoje prijatelje i uvjeriti ih da je on ona stara gusjenica koja je sad postala divni leptir. Lav Mirislav upoznaje razne prijatelje na putu da pronade frizera koji će mu odrezati grivu. Slon Gašpar šalje preko prijateljice rode šal ježu Slavenu i njegovoj obitelji te tako postaju prijatelji. Pingvin Frederik više od svega na svijetu želi dotaknuti zvijezde te mu se to i ostvari u snovima. Prijateljstva su jako važna i ovim nam pričama autorica to i objašnjava, prijatelji su uvijek tu da pomognu u nevolji, ali isto tako važno je da imamo neke želje koje želimo ostvariti, makar i one nemoguće. Naposljetku, djeci ništa nije nemoguće.

Autorica i u ovoj slikovnici kao i u prijašnjima dosljedno koristi isti stil pisanja. Tekst je pisan velikim tiskanim slovima koja su pisana rukom, a glavni junaci slikovnice su antropomorfizirane životinje.

7.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

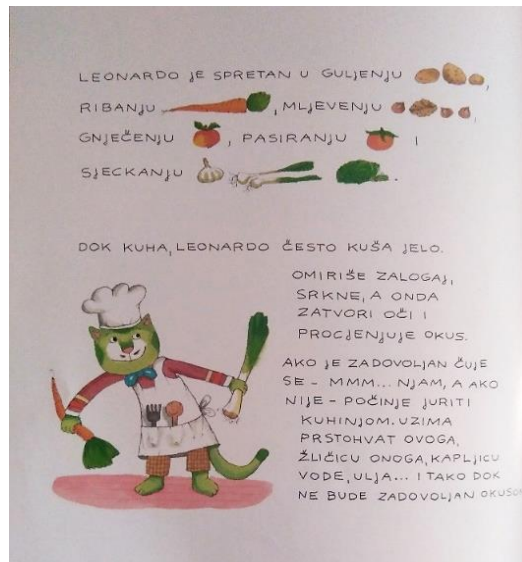
Nakon čitanja slikovnice „Četiri godišnja doba“ s djecom se može raditi nekoliko raznih aktivnosti. Sva djeca stala bi u krug tako da im se vide papuče. Prvo se trebaju podijeliti (samostalno) tako da stanu pored onog djeteta koje ima iste ili slične papuče. Zatim ih odgojiteljice podijele u parove po boji papuča, svaki par dobiva jedan veliki papir te sjeda zajedno za stol. Odgojiteljice svakom paru zavežu vrpču iznad lakta tako da je desna ruka jednog djeteta povezana s lijevom rukom drugog djeteta. Zadatak je svakog para da se međusobno nacrtaju zavezanih ruku. Cilj ovakvog zadatka je osvještavanje važnosti međusobne pomoći te uočavanje međusobnih karakteristika i različitosti.

U sljedećoj bi se aktivnosti mogle proučavati životinje iz slikovnice „Četiri godišnja doba“. U slikovnici se spominju gusjenica, lav, slon, jež i pingvin. Svaka je životinja drukčija i zanimljiva na svoj način. Gusjenice bi prvo mogli proučavati budući da ih je najlakše pronaći u prirodi. Djeca bi u šetnji mogla potražiti gusjenice, zatim bi izradili terarij u kojem bi promatrali njihovu transformaciju u leptire. Za vrijeme čekanja transformacije, možemo proučavati razne vrste gusjenica i leptira iz enciklopedije pa čak i povećalima proučavati pravog leptira. Ovakve su aktivnosti poželjne jer djeca izbliza imaju priliku vidjeti svakodnevne aktivnosti insekata te naučiti bilježiti promjene koje su uočili.

8. MAČKE

Slikovnica Mačke objavljena je 2016. godine, iste godine kao i slikovnica „Četiri godišnja doba“. Iz samog naslova možemo naslutiti da se radi o mačkama. U slikovnici se isprepleću četiri priče. Prvu priču priča mačak Melkior koji sakuplja priče, a njemu je priču ispričao mačak Đivo na obali dalekog mora. Đivo je Melkioru ispričao priču o Mortimeru koji je odlučio otići na more, no na putu mu se pridružio mačak Mrakac. Na kraju su priče njih dvojica zajedno pošla na put do mora kako bi vidjeli i upecali veliku bijelu psinu. Gustav Jaki priča drugu priču o družini mačaka. Te su mačke bili vrsni akrobati i obilazili su gradove, no odjednom akrobacije im više nisu išle od ruke zbog silnog smijeha, štucanja i kihanja. Na kraju su se razišli i sastaju se na Hinkov rođendan. Treću priču priča mačak Bartolomeo, priča je o bratu i sestri koji vole mjeriti i šivati. Zbog nepravilnog šivanja, mačka Agata rugala se Zeldi, no na kraju je shvatila da šivanje uistinu nije lako te da to ne može svatko. Na kraju slijedi priča o palačinkama. Mačak Leonardo od Male Nožice brzoplet je pa jednog dana napravi previše smjese za palačinke koje je kasnije mačak Edgar ispekao za cijeli grad.

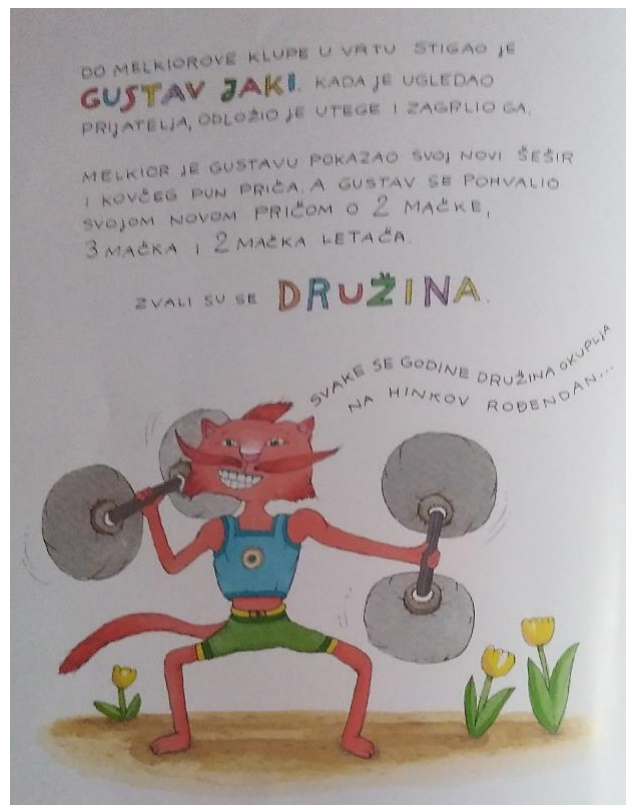
Slikovnica „Mačke“ pisana je velikim tiskanim slovima koja su također pisana rukom. Nadalje, autorica je svako bitno ime, tj. ime lika koji priča priču, istaknula. Imena su podebljana, napisana većim slovima od ostatka teksta i obojana su raznim bojama. Autorica se ponovno poigrala imenima pa od samog početka možemo primijetiti da ime Mrakac prikazuje mračnog, visokog i pomalo zločestog mačka, ime Gustav Jaki prikazuje mačka koji voli vježbati i prikazan je s mišićima, mačak Leonardo od Male Nožice je maleni mačak, a Edgar Veliki je veliki mačak. U nekim dijelovima teksta rečenice su zavignute i vijugave, a isto tako možemo primijetiti da se autorica igrala s tekstom pa je tako umjesto nekih riječi umetnula ilustracije što je vidljivo na slici 7.

Slika 7. Prikaz tekstualnih elemenata iz slikovnice "Mačke"

Ilustracije su pomalo drukčije od ilustracija ostalih slikovnica. Likovi su ilustrirani na bijeloj pozadini. Osim likova, na stranici vidimo samo tekst što čitatelju ostavlja mnogo prostora da zamisli okruženje lika. Na nekim se ilustracijama može primijetiti veći broj ruku koje je autorica ilustrirala kako bi prikazala pokret. Takav pokret može se vidjeti na sedmoj, kao i na trideset i sedmoj stranici.

Iako teksta u ovoj slikovnici ima nešto više, tekst i slike su u korelaciji. Naime, kao što je već ranije spomenuto, imena likova su istaknuta, ali i pomno smišljena. Svaki lik okarakteriziran je svojim imenom. Mačak Mrakac ilustriran je i prikazan kao mračni mačak sa špičastom bradom u dugom crnom kaputu. Gustav Jaki ilustriran je s utezima u šapama i s istaknutim mišićima (Slika 8), družina mačaka prikazana je u akrobatskim pozicijama i primjerenoj odjeći, Leonardo od Male Nožice vrlo je maleni mačak naspram Edgara Velikog. Da ilustracije prate tekst, može se primijetiti u priči o bratu Zigfridu i sestri Zeldi koji vole šivati i mjeriti, ali nisu najbolji u tome. „Rukavi su raznih dužina, ali važno je da nisu predugi“ (str. 24). Pored navedenog citata nalazi se ilustracija mačke Zelde koja šiva i okružena je raznim kreacijama koje nisu savršene, ali su jedinstvene.

Slika 8. Primjer korelacije teksta i slike iz slikovnice „Mačke“

Humor je osim u ilustracijama prisutan i u tekstu; „Odjednom je netko počeo zijevati, a kako su bili skladna družina – kad bi jedan zijevao – svi bi zijevali“ (str. 16). Humor možemo primijetiti i u ilustracijama pojedinih likova, primjerice, Mortimerov izgled nakon što je vidio Mrakca: „Mortimeru je osmijeh skliznuo s lica. Od straha su mu počela klecati koljena“ (str.5). Drugi je primjer opis izgleda Zigfridovih nejednakih hlača i Zeldine bluze s različitim rukavima: „Da, gumbi su malo više od rupice, ali ovu košulju ne treba kopčati“ (str. 24).

Slikovnica „Mačke“ problematizira temu prijateljstva. Naime, od početka slikovnice primjećujemo mačka Melkiora koji prikuplja priče, a njemu priče prenose njegovi prijatelji na putu. U priči o mačku Mortimeru i njegovom putovanju na more, skrivena je poruka da svatko može biti prijatelj nakon što se osobu dobro upozna, tako je i Mrakac postao Mortimerov prijatelj: „Malo kasnije njih su dvojica nabavili štapove za pecanje. I barku. I isplovili su. I eno ih u tišini i čekaju veliku bijelu psinu“ (str.10). U drugoj priči, iako se družina mačaka na kraju razišla, oni se i dalje svake godine okupljaju na Hinkov rođendan jer prijateljstvo može opstati i na daljinu: „Svi su bili

sretni i zadovoljni. I svake se godine okupljaju na Hinkov rođendan“ (str.18). U priči o bratu Zigfridu i sestri Zeldi, iako ih je Agata povrijedila svojim ismijavanjem, na kraju im se ispričala zato što je bila u krivu. Pravi prijatelji uvijek se ispričaju kada su u krivu i prihvaćaju ispriku jer prijateljstvo je važnije od svega: „Agata im je pokunjeno priznala: „Hlače nije lako sašiti i to ne može svatko. Ako nogavice nisu iste dužine, to je sitnica“ (str. 26). U zadnjoj priči o palačinkama, Leonardo i Edgar ispekli su mnogo palačinki koje su na kraju podijelili sa svojim prijateljima. Nakon čitanja ove slikovnice može se zaključiti da je ovo prijateljska slikovnica iz koje se mnoštvo toga može naučiti o prijateljstvu.

Autorica je ovu slikovnicu ilustrirala na nešto drukčiji način i uklopila je nešto više teksta nego u ostalim slikovnicama, no i dalje njezin stil pisanja i ilustriranja ostaje nepromijenjen. Koristila je velika tiskana slova i ilustracije antropomorfiziranih mačaka koje se bave raznim ljudskim djelatnostima poput šivanja i pečenja palačinki.

8.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

Uz ovu slikovnicu s djecom bismo mogli obradi jedan zahtjevniji zadatak. Svako dijete dobilo bi veliki bijeli hamer papir na koji bi se potpisali. Svako dijete leglo bi na papir, a drugo bi ga dijete ocrtalo olovkom tako da se dobije obris svakog djeteta. Kad je svako dijete ocrtano, crte koje su napravljene olovkom djeca podebljavaju flomasterima na način da svojem obrisu dodaju neke mačje karakteristike poput špičastih ušiju i repa. Kad je svako dijete podebljalo crte svojeg obrisa, vrijeme je za bojanje temperama. Kad su sve mačke gotove, stavljamo ih na sušenje i krećemo osmišljavati priču u koju će biti uključene vrtičke mačke iz te dječje skupine. Za kraj djeci možemo reći: „Evo, sada Melkior ima još jednu priču u svojem kovčegu koju će ispričati ostalima.“

9. KROKODILI

Slikovnica Krokodili objavljena je 2017. U slikovnici upoznajemo nekoliko glavnih likova o kojima ptica Sveznalica priča priče. Prvo upoznajemo krokodila Jaroslava koji nije bio siguran zna li plivati, no ubrzo je saznao da zna. Zatim upoznajemo Jesenka koji plače bez razloga i po nekoliko dana zbog čega se njegovi ukućani brinu. No njegovo plakanje na kraju pomogne zaliti cvijeće i povrće u vrtu i napuniti bazen s ribicama. Kao trećeg lika upoznajemo krokodila Florijana koji mijenja boje tijela ovisno o raspoloženju koje osjeća poput stida i straha, ali ga ptica Sveznalica podučiti nekim tjelovježbama i tako mu se digne samopouzdanje i više ne mijenja boje tijela. Na kraju upoznajemo Strahimira koji je vješt sa škarama i izrađuje razne ptice od papira koje jedne večeri vjetar odnese. Zbog nestanka ptica Strahimir je bio jako tužan, no nakon nekog vremena stigla mu je razglednica u kojoj piše da je njegovo jato ptica izloženo u muzeju na drugoj strani svijeta i da uveseljava mnoge.

U slikovnici o krokodilima ima nekoliko tekstualnih elemenata. Slova su pisana velikim tiskanim slovima koja, kao i u prijašnjim slikovnicama, su rukom pisana. U nekim dijelovima slikovnice slova su zavinuta. Zavinuta su kada likovi pjevaju, plaču ili im se nešto čudno događa. Svi brojevi u slikovnici obojeni su i podebljani, tj. istaknuti od ostatka teksta. Nadalje, ilustracije u ovoj slikovnici zasebne su, na svakoj stranici je druga ilustracije i nema ilustracija koje se protežu preko dvije stranice. Ilustracije prikazuju antropomorfizirane krokodile koji su glavni likovi ove slikovnice. Uz ilustracije krokodila u svakidašnjim aktivnostima mogu se primijetiti, na gotovo svim ilustracijama, maleni insekti i ptice koji lete oko krokodila, no ni na koji način nisu dio priče. Neke su ilustracije uokvirene zelenim okvirom čime se dodatno ističu od ostatka slikovnice. Ilustracije se u slikovnici nalaze u određenom dijelu stranice, pa se tako može primijetiti da su neke ilustracije na vrhu stranice, neke su na dnu, a neke u sredini, no ni jedna ilustracija nije na cijeloj stranici.

Tekst i ilustracije međusobno se nadopunjuju i nadovezuju. Korelacija slike i teksta jasno je vidljiva u dijelu u kojem se upoznaje krokodil Florijan. Autorica je povezala osjećaje s bojom tijela krokodila Florijana, pa tako, dok je u centru pozornosti, on pocrveni zbog stida ili problijedi dok je prestrašen pa postane bijel (Slika 9).

Slika 9. korelacija slike i teksta u slikovnici „Krokodili“

Humor se može primijetiti od samog početka slikovnice, čak i na prvoj stranici gdje je lik ptice Sveznalice uz naslov dopisao i sebe. Autorica je na humorističan način prikazala likove krokodila koji imaju naočale na dugom nosu ili odjeću preko repa. Humor je popraćen i tekstom: „To njegovo cvokotanje bilo je kao poziv na ples. I ja sam zaplesala“ (str. 15), „Jesenko je zaplakao. Suze su kapale i kapale... Krupne, prave krokodilske“ (str.8).

Ova slikovnica problematizira temu osjećaja. Od samog početka čitanja slikovnice može se primijetiti da neki likovi osjećaju strah, sreću, tugu, stid i ponos. Ti osjećaji isprepleteni su i gotovo svaki lik ih osjeća. Iz toga se može zaključiti da likovi krokodili osjećaju jednake osjećaje koje djeca osjećaju svakodnevno - strah zbog nepoznatoga, sreću zbog svih sretnih trenutaka, tugu zbog nekog gubitka, stid zbog nečeg što su učinili nenamjerno i ponos zbog svih postignuća pa makar i onih malenih. Slikovnica pokazuje da se neki od tih osjećaja mogu i prebroditi, npr. lik Jaroslav se bojao vode, no uz poticanje i ohrabivanje prebrodio je svoj strah od plivanja, Florijan se nakon vježbanja osjećao snažnijim i više se ničega nije bojao i podigao je samopouzdanje, a Strahimirova tuga ubrzo je nestala i pretvorila se u ponos nakon čitanja razglednice. Važno je poticati djecu i davati im pravilno ohrabrenje jer time uče vladati svojim emocijama i upravo je to glavna tema ove slikovnice.

Na kraju slikovnice obraća nam se ptica sveznalica kao i u prijašnjim slikovnicama „Emilija u zemlji kotača“ i „Emilijina vrlo neobična pustolovina“ što nam ukazuje na autoričin karakterističan stil pisanja, tj. autorica u pojedinim slikovnicama ostavlja svoj trag kojim se obraća čitateljima. Slikovnica „Krokodili“ kao i sve slikovnice Pike Vončine pisane su velikim tiskanim slovima i likovi su životinje koje su poprimile ljudske karakteristike.

9.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

Nakon čitanja slikovnice o krokodilima, s djecom se može raditi na projektu o krokodilima. Uz enciklopediju i razne video zapise djeca mogu saznati nešto više o krokodilima i na kraju istraživanja izraditi vlastitog krokodila. Za izradu krokodila trebala bi im kartonska podloga (1x1 metar), novinski papir, tempere i kistovi. Prvo bi od novinskog papira napravili oblik krokodila koji bi spajali krep trakom. Kada bi dobili željeni oblik krokodila, kaširali bi ga brašnom, vodom i novinskim papirom. Kada bi se kaširani krokodil osušio, došlo bi vrijeme za oslikavanje temperama. Na kraju bi krokodilu dali ime i pronašli mu mjesto u sobi dnevnog boravka skupine gdje bi se prisjećali slikovnice o krokodilima i svega što su u njoj naučili.

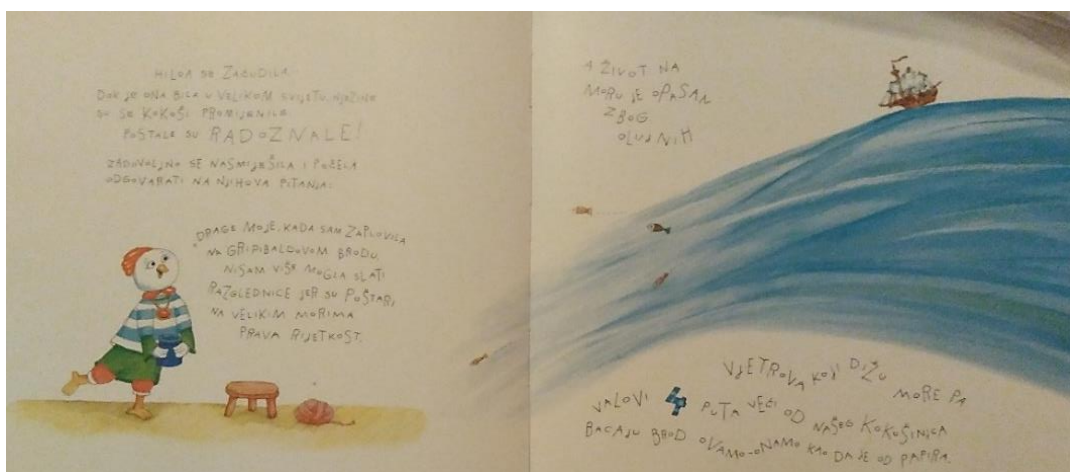
Kao što je prije spomenuto, slikovnica problematizira temu osjećaja, pa bi iz tog razloga djeca mogla raditi na svojim osjećajima. Prvo bi razgovarali s djecom o određenim osjećajima kao što su sreća, tuga, strah, ponos, stid i ljutnja. Iako su to česti osjećaji koje djeca osjećaju, moglo bi se razgovarati o tome kako utješiti prijatelja ako je tužan, kada se osjećamo ponosno, kada smo sretni, a kada tužni. Djeca bi mogla napraviti skalu osjećaja na koju bi upisali navedene osjećaje, a ispod toga nacrtali situacije u kojima se tako osjećaju. Isto tako skalu bi mogli koristiti za određivanje tuđih osjećaja, tj. kao igru pantomime u kojoj djeca imaju zadatak odglumiti neku emociju, a uz pomoć skale odrediti o kojem se osjećaju radi. Na taj način ne samo da bi radili na prepoznavanju emocija, već bi radili i na samoj empatiji³.

³ „Empatija je moć uživljavanja u tuđu ličnost i doživljavanje njegovih iskustava kroz zamišljanje.“ Chambers English Dictionary, 1989 URL: <http://zgpd.hr/2018/11/27/empatija/> (12/6/2020)

10. HILDIN POVRATAK U KOKOŠINJAC

Slikovnica „Hildin povratak u kokošinjac“ objavljena je 2018. godine. Slikovnica „Hildin povratak u kokošinjac“ je nastavak slikovnice „Putovanje tete Hilde“ i glavni lik je i dalje kokoš Hilda. Hildine nećakinje bile su zabrinute jer su razglednice prestale stizati, pa su počele čitati Hildine knjige i najviše su ih zanimali pingvini. Jedne noći Hilda se vratila i sve kokoši iz kokošinjca su se probudile. Bile su sretno što se vratila i imale su puno pitanja na koja im je ona odgovarala. No, kokoši su bile preumorne i zaspale su te će im Hilda nastaviti pričati o svojim pustolovinama kada se probude.

Tekst je pisan velikim tiskanim slovima. U tekstu su mnoga zanimljiva pitanja kao na primjer: „Bila je vrlo radoznala, željela je znati tko živi u Savani, što jedu pingvini, koja životinja ima samo glavu i rep, kako se glasaju pustinjske lisice, kako miriše more, koliko je velik svijet i slično“ (str.1). Ima i mnogo dijaloga: „Zbunjene kokoši nevoljko su se odijevale i mrmljale: „Pa što ćemo raditi vani? Prepustit ćemo se zimskim radostima“ odgovorila je Vilhelmina „A što je to? Nemam pojma, ali kad izađemo, valjda ćemo naći neku radost“ (str.8). U tekstu je dijalog zavinut i istaknut, rečenice koje je autorica željela istaknuti napisala je većim fontom slova ili je slova zavinula.

Slika 10. Tekstualni elementi iz slikovnice „Hildin povratak u kokošinjac“

S obzirom na da je ova slikovnica nastavak slikovnice „Putovanje tete Hilde“ autorica je slijedila svoje prijašnje ilustracije. Likovi ove slikovnice i dalje su kokoši. Na nekim stranicama autorica se poigrala s ilustracijama pa tako možemo vidjeti da su neke

stranice obojene u crno i simboliziraju noć. Ilustracije prikazuju pustolovine koje je Hilda doživjela. Na stranicama na kojima se govori o opasnostima mora i raznim ribama možemo vidjeti ilustraciju kita koji zauzima gotovo obje stranice dok su rodovi i otoci oko njega minijaturni, gotovo neprimjetni. U ilustracijama su vidljivi i neki detalji, npr. koliko je bilo sati kada su kokoši zaspale, knjige koje kokoši čitaju, suveniri koje je Hilda donijela s putovanja i slično.

Slike prate tekst slikovnice od početka do kraja iako na početku ima malih odstupanja. Naime, na prvim stranicama slikovnice ukratko se govori o Hildinom odlasku iz kokošinjca, no iz ilustracija to ne možemo zaključiti jer je tekst napisan na crnim stranicama sa sovama. Stoga na tim stranicama bez čitanja teksta ne možemo zaključiti o čemu se točno radi te tu postoje blaga odstupanja u korelaciji slike i teksta. U ostatku slikovnice slike i tekst se međusobno nadovezuju. Vidljiv je interes kokoši za pingvinima, njihovo odijevanje i igranje na snijegu, Hildin povratak i pustolovine na moru pa čak i umor u kokošnjim očima.

Humor, dakako ne izostaje ni u ovoj slikovnici. Može se primijetiti na koricama slikovnice gdje ribice skakuću kroz sam naslov slikovnice. Zatim u ilustracijama možemo vidjeti neobične snjegoviće u obliku kokoši, malenu ilustraciju Hilde i Gripibalda kako plivaju prema otoku pored velikog kita i sl. Jednako tako mogu se pronaći i neki humoristični elementi u tekstu: „Je li zima na Južnom polu toplija od naše?“ (str.18).

U ovoj slikovnici problematiziraju se dvije teme: radoznalost i otvorenost za nova iskustva. Naime, Hildine nećakinje nisu bile radoznale i ništa ih nije zanimalo, ali nakon Hildinog odlaska iz kokošinjca sve ih je počelo zanimati i imale su brojna pitanja za nju nakon što se vratila. U svemu tome pronašle su svoje interese kao što su bili pingvini. Ta radoznalost vidljiva je kod djece neprestano, djeca imaju pitanja i potpitanja čak i za jednostavne situacije poput pitanja „zašto moram ići spavati?“. Radoznalost je bitna jer pobuđuje razne ideje za istraživanje i otvara bezbrojne mogućnosti, važno je potkrijepiti tu radoznalost i poticati ju u pravom smjeru. Slikovnica problematizira i temu otvorenosti za nova iskustva koju nam prikazuje pomoću kokošnjih zgoda prilikom odlaska van na snijeg. Na početku vidimo da kokoši ne vole hladnoću te da ju izbjegavaju, ali samo zato što ju nikad nisu isprobale i vidjele što se sve može na hladnoći i snijegu. Nakon što su vidjele kako je zabavno na snijegu

i da hladnoća ne predstavlja neki veliki problem, uživale su. Takva su i djeca, dok ne probaju, ne znaju, ali jednako ponekad se i boje nepoznatog. Važno je upoznati ih s nepoznatim i potaknuti ih na pravi način na isprobavanje novih stvari.

Autorica se i u ovoj slikovnici koristila velikim tiskanim slovima koja su pisana rukom i ilustracijama životinja, tj. kokoši koje imaju ljudske osobine.

10.2. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

Na početku slikovnice teta Hilda postavlja nekoliko pitanja na koja nam ne daje odgovore poput: „tko živi u Savani, što jedu pingvini, koja životinja ima samo glavu i rep, kako se glasaju pustinjske lisice, kako miriše more i koliko je velik svijet?“. Predložena aktivnost je potraga za odgovorima na navedena pitanja. Djecu je prvo potrebno zainteresirati za pitanja i pustiti da sami pokušaju naći odgovore, a kasnije bi njihove zaključke mogli upotpuniti pravim informacijama sa raznih video zapisa i enciklopedija.

Kao druga tema nakon čitanja ove slikovnice bile bi kokoši, odnosno aktivnosti vezane za razne informacije i istraživanje kokoši. Što kokoš jede, kako joj raste perje, kako se razvija pile u jajetu, od kud i kako nastaju jaja, kakve kokoš ostavlja tragove i slična pitanja. Istraživanje o kokoši može se potkrijepiti i sa usporedbom drugih ptica sa kokošima.

11. MI MIŠEVI

Slikovnica „Mi miševi“ objavljena je 2019. godine. U slikovnici glavni likovi su miševi i o njima su ispričane tri priče. Autorica nam prvo navodi neke informacije o miševima, a zatim upoznajemo miša Erika Nezaustavljivog koji nam priča priču o sebi i svojim brojnim pitanjima. U drugoj priči upoznajemo miša Orlanda i mačku Hortenziju koji divno pjevaju i na kraju pozovu sve miševe i mačke da ih poslušaju. U trećoj priči pokušavamo saznati što se dogodilo za povrćem i voćem koje je promijenilo boju.

Tekst je pisan velikim tiskanim slovima. Većina teksta pisana je u stihu bez rime. Uz tekst nalazi se i jedna pjesma o cvijeću koju miš Neven pjeva cvijeću.

Ilustracije prikazuju miševe. Miševi su antropomorfizirani pa se nalaze u raznim aktivnostima poput kuhanja, pjevanja, plesanja, zalijevanja vrta i slično. Autorica je uz ilustracije miševa na gotovo svakoj stranici ilustrirala malene bube koje lete pored likova, ali nemaju nikakvu priču vezanu uz sebe, prikazani su kao sporedni likovi koji se samo pojavljuju uz glavne likove. Ilustracije se nalaze na bijeloj pozadini i jednostavnije su od ostalih jer prikazuju miševe u njihovim svakodnevnim aktivnostima.

Slike i tekst su u korelaciji. Slike prikazuju sve što se nalazi u tekstu. Korelaciju možemo primijetiti od samog početka slikovnice kada upoznajemo Erika Nezaustavljivog u pronalasku sove Hilarije, nadalje vidimo ju i u trenutku kada su Orlando i Hortenzija pripremili koncert za miševe i mačke i u trenutku kada su pokušali riješiti misterij plavog povrća i voća. U ovim pričama o miševima vidljivo je neprekidno nadopunjavanje teksta i slike. Najjasniji primjer je misterij o plavom voću i povrću i kada saznajemo zašto se to uopće dogodilo jer je autorica uistinu voće i povrće obojila u plavo.

U slikovnici „Mi miševi“ mnogo je humorističnih rečenica: „Mi miševi nismo sitni-pitajte mrave, bube i leptire, oni znaju!“ (str.4), „Erik je po djedu, a Nezaustavljivi zato što od jutra do večeri postavljam pitanja“ (str.5). Humoristično je i to da je voće i povrće promijenilo boju zbog krive pjesme, iako znamo da povrće i voće ne može dobiti krivu boju. Isto tako smiješna je činjenica da se mačka zove Hortenzija poput cvijeća pored koje je miš Orlando slušao divno pjevanje i mislio da cvijeće pjeva.

Ova slikovnica problematizira nekoliko tema: što je to istina, a što neistina, radoznalost te strast za onim što volimo. Istinu i neistinu autorica objašnjava od samog početka navodeći razne činjenice o miševima te ih zatim prevrće u zgodne pošalice. Iako znamo da miševi žive u rupama, jedu sir i boje se sova i mačaka, Pika Vončina u slikovnici „Mi miševi“ sve te činjenice pretvara u neistine i time nam govori da naša istina nije uvijek i tuđa istina, tj. da postoji više istina. Nadalje, prikazuje nam Erika kao radoznalog mišića kojeg sve zanima i na sva svoja pitanja pokušava pronaći odgovor, a miš Orlando i mačka Hortenzija iako su prirodni neprijatelji dijele strast za pjevanjem te svoje različitosti stavljaju po strani zbog obostrane strasti za pjevanjem. Iz toga bismo mogli zaključiti da je važno saslušati sve jer istina nije uvijek jednaka

za sve, važno je njegovati i poticati strasti koje volimo poput pjevanja i pronalaska istine jer nam to na kraju mogu biti životna zvanja.

Ova slikovnica, kao i sve prijašnje, pisana je velikim tiskanim slovima koja su pisana rukom i ilustrirane su životinje koje su antropomorfizirane.

11.1. Metodičke ideje o radu s djecom uz ovu slikovnicu

Nakon čitanja ove slikovnice djeca bi mogla rješavati neke svoje misterije. Prije dolaska djece u vrtić odgojiteljice im mogu pripremiti misterij poput nestanka desne papuče. Tako bi djeca imala priliku pratiti ostavljene tragove koje su odgojiteljice smislile. Naprimjer, svako dijete bi pronašlo lijevu papuču, no ne i desnu, te bi uz papuču bila poruka koju bi roditelj pročitao. U poruci bi bio sljedeći trag za pronalazak papuče te bi svako dijete imalo priliku pronaći svoju papuču.

Nadalje, svakog jutra poslije doručka može se pročitati neka zagonetka koju bi djeca pokušala riješiti, a bila bi vezana uz ručak ili nešto što će toga dana raditi.

12. ZAKLJUČAK

U radu su prikazane temeljne analize slikovnica Pike Vončine prema zadanim smjernicama koje su na početku rada iznesene. Pika Vončina pokazuje dosljedan stil korištenja antropomorfiziranih životinja kao svojih glavnih likova u slikovnicama te sve svoje slikovnice ispunjava ručno oslikanim ilustracijama i ručno pisanim tekstom. Nakon analize svih slikovnica Pike Vončine mogu se izvesti određeni zaključci. Svi likovi Vončininih slikovnica antropomorfizirane su životinje koje se nalaze u raznim situacijama s kojima se pojedinci mogu poistovjetiti. Vončina koristi dosljedan stil u tekstu kojeg sama ručno piše velikim tiskanim slovima te ga pažljivo uvrštava uz ilustracije tako da se tekst nalazi na pravom mjestu na stranici. Na kraju nekoliko slikovnica nalazi se poruka kojom se autorica pomoću nekog lika iz slikovnice obraća čitateljima te iznosi informacije o procesu nastajanja slikovnice: „Ovu vrlo neobičnu pustolovinu Emilija mi je ispričala u utorak, a ja sam je Piki ispričala odmah – u srijedu. U četvrtak je slikovnica bila gotova. Eto, tako vam je to bilo“ (str. 31, Emilijina vrlo neobična pustolovina, Pika Vončina). Slikovnice su prožete humorističnim ilustracijama i trenucima iz teksta od prve slikovnice „Emilija u zemlji kotača“ kada je ovčica Emilija bila „velika mala“ ovčica do zadnje slikovnice „Mi miševi“ u kojoj miš Erik Nezaustavljivi dobiva takvo ime jer neprestano postavlja pitanja. Teme kojima se slikovnice bave dobroćudne su i prilagođene svakoj dječjoj dobi. Dobroćudni likovi koji se nalaze u raznim zanimljivim i humorističnim situacijama ključne su karakteristike Vončininih slikovnica koje su lako prepoznatljive na policama svih knjižnica.

13. LITERATURA

Knjige:

Narančić Kovač, S. (2016.). *Jedna priča dva pripovjedača: slikovnica kao pripovijed*, Zagreb: ArTressor.

Vončina, P. (2009.). *Emilija u zemlji kotača*, Zagreb: Leykam international

Vončina, P. (2012.). *Emilijina vrlo neobična pustolovina*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2014.). *4 priče iz zečje zemlje*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2015.). *Putovanje tete Hilde*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2016.). *4 godišnja doba*, Zagreb: Mozaik knjiga

Vončina, P. (2016.). *Mačke*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2017.). *Krokodili*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2018.). *Hildin povratak u kokošinjac*, Zagreb: Mala zvona

Vončina, P. (2019.). *Mi miševi*, Zagreb: Mala zvona

Članci u časopisu:

Verdonik, M., Mlikota, M. (2019.). Pripovjedne slikovnice Pike Vončine, *Fluminensia*, br. 2, str. 399-412

Mrežne stranice:

„Pika Vončina: Za mene su „Četiri godišnja doba“ u formi kamišibaj teatra nov i vrlo uzbudljiv trenutak“, na adresi: <https://gkr.hr/Magazin/Razgovori/Pika-Voncina-Za-mene-su-Cetiri-godisnja-doba-u-formi-kamisibaj-teatra-nov-i-vrlo-uzbudljiv-trenutak> (24.6.2020.)

Izjava o samostalnosti rada

Ja, Ivona Octenjak, izjavljam da sam ovaj završni rad, na temu *Slikovnice Pike Vončine*, izradila samostalno uz vlastito znanje, pomoć stručne literature i mentorice.

Potpis: